

Datum: 17. julij 2012

POROČILO O OGLEDU PIVKE Z OKOLICO

Pivška kotlina ali Pivška dolina, tudi samo Pivka (po kraju Pivka) je pokrajinsko razgibana kotlina med visokimi dinarskimi planotami, Krasom in Brkini. Obsega površino okrog 160 km²: na severozahodu jo obrobja Nanos, na severu Hrušica, Ilirska Bistrica Hrušica, na vzhodu Javorniki in Snežnik, na zahodu pa nižji Slavinski Ravniki in Taborsko hribovje s Šilen taborom. Spodnji del kotline med Nanosom in Postojnskimi vrati se imenuje Spodnja Pivka, zgornji del med Prestrankom in Snežnikom pa Zgornja Pivka. Prek Pivške kotline poteka razvodnica med črnomořskim in jadranskim povodjem, večina vode teče v porečje Ljubljaniice. Reka Pivka s pritokom Nanoščico ponika v Postojnski jami, del vode odteka v Lokvo, ki ponika pod Predjamskim gradom se pod zemljo združi s ponikalnicami Belščico, Stranskimi in Šmihelskimi ponikvami ter teče v izvir Vipave. Na južnem robu kotline pod Saječami ponikajo Rakuljščica in več manjših potočkov, pritokov Reke. Na Zgornji Pivki se pojavlja vertikalna bifurkacija, površinske vode tečejo v črnomořsko, podzemeljske pa v jadransko povodje. Dno kotline, ki jo nekateri prištevajo h kraškim poljem, leži v nadmořski višini 500 - 600 m. Najnižja točka kotline (464 m) je pri ponoru potoka Lokva pod Predjamskim gradom. Na Pivki se prepletajo naravni in družbeni vplivi celinske in primorske Slovenije. Tu se mešajo trije podnebni tipi: sredozemsko, celinsko in na višjem obrobju gorsko podnebje. Hiše imajo elemente notranjske in primorske hiše. Ko so se ustalile avstrijske deželne meje, je bila Pivka del Kranjske, cerkveno pa je spadala, razen kratkih presledkov, k tržaški škofiji. V letih 1918 - 1943 je Pivka pripadla Italiji oziroma Tržaški pokrajini, po 2. svetovni vojni pa k Jugoslaviji oziroma Sloveniji. Dno Spodnje Pivke sestavljajo neprepustne flišne kamnine, ki se pri Razdrtem prevesijo v flišno Vipavsko dolino. Na blago valovitih ravninah ob Pivki in Nanoščici so mokrotni travniki, na oblih položnih pobočjih brd pa njive. Naselja so na vzpetinah med aluvialnimi ravninami. Lego vasi je v glavnem določala kmetijska naravnost prebivalstva, saj so naselja navezana na zemljišča primerna za obdelavo. Največje naselje je Postojna ob vstopu v Postojnska vrata, na nasprotni strani je na prevalu nekdanj prometno pomembno Razdrto. Zgornjo Pivko in njeno višje obrobje, ki zapira kotlino na vseh straneh, gradi kredni apnenec. Veliko kraško polje ima ravno, pogosto tudi poplavljenno dno, po katerem teče reka Pivka, ob kateri je višja uravnana terasa s številnimi vrtačami in večjimi kotanjami z ravnim dnom. Kadar se dvigne gladina kraške vode, ki je vedno plitvo pod površjem začne pri Zagorju iz tal vreti Pivka. Ob Pivki nastanejo poplave, v kotanjah pa pivška jezera, med katerimi so največja Palško, Petelinjsko, Parsko, Palčje jezero in Drskovško jezero. Dno Zgornje Pivke prekriva tanka plast prepereline. Višji svet ima tenko prst, primerno le za pašnike, na katerih so se v preteklosti pasle črede drobnice. Večji del pobočij na obrobju porašča gozd, precej je umetno zasajenega črnega bora, smreke in macesna. Naselja na Zgornji Pivki se na gosto širijo vzdolž zahodne strani kotline. Naslonjena so na ravne, z mlajšimi nanosi zapolnjene kotanje med Pivko in Šembijami na jugu na bolj odprta polja na razširjenem dnu kotline med Pivko in Rakitnikom na severu ter na bolj ali manj obsežne uvale obrobnege dela kotline. Zaposlitveno in oskrbno središče Zgornje Pivke je kraj Pivka. Na razvoj Pivke je najbolj vplivala lega med dvema upravno gospodarskima in kulturnima območjema. Kljub pomembni prometni legi naselja na Pivki niso doživela velikega razvoja. Še vedno je to prehodna pokrajina. Poleg gozdarstva, lesnopredelovalne in

živilskopredelovalne industrije ter prometa in turizma so pomembne panoge živinoreja in perutninarstvo ter v zadnjem času spet ovčarstvo.

V dopoldanskih urah smo se odpravili na pot proti Pivki. Zaradi obvoza je naša pot do tja trajala zelo dolgo. Naš prvi krajši postanek smo naredili na Petrolu Bencinskem servisu Pivka za dopoldansko kavico. Mimo Pivke smo se odpeljali do bližnje kamnoseške vasi Kal. Tu smo se ustavili in si ogledali enkratno ohranjeno Šobčevo domačijo. Ob prihodu nas je prijazno sprejela lastnica in nas pogostila z domačim prigrizkom in sokom. Nato smo si odšli ogledati domačijo. Njen nastanek sega v šestnajsto stoletje. Videli smo veliko posest, z obsežno gmajno, ki ji še danes pravijo Škofija in je stoletja nudila gostoljubje tovarnikom, prekupčevalcem, furmanom in kontrabantarjem, ki so se na njej ustavljali na svoji poti iz notranjosti dežele proti morju in nazaj. Svoj čas je imela tudi kovačija in kolarsko delavnico. V hlevu, ki je bil po 1. svetovni vojni delno porušen, je bilo prostora za osem parov konj. Nekateri smo bili navdušeni nad velikim kamnitim ognjiščem in krušno pečjo, v kateri se je speklo več kot trideset hlebcev kruha. Izvedeli smo, da je najstarejša in najdragocenejša spahnjenca, v kateri se nahaja ognjišče in je ohranjena v originalni obliki in pokrita s skrlami, kjer so nam tudi zakurili ognjišče. Tako kot v časih Martina Krpana, ki je na svojih tihotapskih poteh rad postal na domačiji. Lastnico je zanimalo koliko vemo o Martinu Krpanu. Nekateri so si iz šolskih klopi dosti zapomnili. Nato nam je razložila, da je Martin Krpan slovenska umetna pripovedka, ki jo je napisal Fran Levstik leta 1858 in je bila objavljena v Slovenskem glasniku. Anton Slodnjak je menil, da je Levstik s povestjo o Martinu Krpanu želel uresničiti svoj literarni program in pokazati, kakšna proza naj se piše za Slovence. Manj znana je daljša rokopisna verzija z naslovom Kerpan z Vrha v dveh poglavjih, napisana pred tisto, ki je bila objavljena v Slovenskem glasniku in objavljena šele leta 1931 v Zbranem delu. Za objavo v Slovenskem glasniku je Levstik nekoliko spremenil prvo poglavje, drugega poglavja pa v tej objavi ni več. K pisanju dela je Levstika spodbudilo branje Cegnarjeve pesnitve Pegam in Lambergar. Delo je imel za nezrelo, zato je kot reakcijo nanj napisal povest, ki naj bi ustrezala njegovim kritičnim literarnim zahtevam v Popotovanju od Litije do Čateža, ki predstavlja literarni program in jezikovnim zahtevam v delu Napake slovenskega pisanja, ki predstavlja jezikovni program. Levstik se je zavzemal za prepoved ljudstva in izobraženstva s pomočjo izvirno zasnovane literature, ki bi zanimala oboje in bi bila združitev ljudskih literarnih izraznih in motivnih sredstev ter prosvetljenih literarnih idej, upodobljena v naravno realističnih, a psihološko poglobljenih in utemeljenih zgodbah najznačilnejših tipov takratnega socialnega življenja Slovencev. Levstik je videl in priznaval samo kmečke tipe in mislil predvsem na kmečkega bralca. To ima izvor v njegovi estetski veri, da je kmet, ki se je 1848 edini upiral fevdalizmu, edini, čeprav na videz pasivni revolucionarni element na Slovenskem. (Ko je v šestdesetih letih spoznal delavsko gibanje, je mislil drugače.) Čutil je, da se bliža konec Bachovega absolutizma in da bo tudi v Avstriji prišlo do ustavne ureditve ter da bodo takrat kmečki volivci odločali, kdo bo zastopal narod v deželnih zborih in v parlamentu. Zato je hotel, da bi domača literatura spodbujala ljudstvo k branju in zanimanju za politična in kulturna vprašanja. Tega ni mogel pričakovati od anekdot v Novicah in od posnemanja Stifterjevih in Auerbachovih del, kar je priporočal Janežič, zato je v Popotovanju uporabil Janežičevo misel, naj bo literarno delo » ogledalo domačega življenja, domačih šeg in običajev « in jo dopolnil, da je tako delo mogoče ustvariti samo v » domači besedi, v domačih mislih, na podlagi domačega življenja », to je samo takrat, kadar literarno delo odlikava vodilne ideje svojega časa in izvira iz ljudskega socialnega življenja. Tako delo je Levstik skušal ustvariti v Krpanu, saj ga je napisal neposredno potem, ko je razglasil te misli v Popotovanju, zato je pravilna razlaga Krpana odvisna od razlage Popotovanja, oziroma od poznavanja pisateljevih literarnih in političnih nazorov v tistem času. Pri tem je pomembna tako estetska plat dela kot njegova socialnopolitična vsebina. Po ljudskem izročilu, ki je v Pivki (Svetem Petru na Krasu) še živo, je fiktivna domačija Martina Krpana na Sveti Trojici blizu Pivke in Postojne. Ta lokacija ustreza tudi detajlu v Levstikovi povesti, v katerem Krpan s kobilico sreča cesarjevo kočijo na veliki cesti nekje na Notranjskem, dve uri hoda od svoje domačije. Na tej cesti, ki je vodila v Trst oziroma v Koper, je bilo tovarništvo s soljo - obvladovali so ga Notranjci in Čiči - najbolj živahno in tam je morala tudi ljudska pripovedka o tovarniku Krpanu živeti najbolj krepko in neokrnjeno. Postavlja se vprašanje, kako je Levstik prišel do ljudske pripovedke in z njo do epskega motiva o Krpanu. Avstrija ni dovoljevala kupovati in prodajati soli, pa tudi glede domače tržiške je odpravila monopol in uvedla prosto trgovino šele leta 1819, zato so sol do takrat tihotapili, pri čemer je večkrat prihajalo do spopadov med tihotapci ter mitničarji in nadzorniki. Tovarništvo s soljo in vinom je bilo razvito tudi drugod, na primer na Dolenjskem v okolici Velikih Lašč, kjer se ljudje zaradi ilovnate in kamnite zemlje niso mogli preživljati samo s kmetijstvom. Tamkajšnji tovarniki so bili pridni in podjetni ljudje, več na poti kot doma (kakor sosednji Ribničani in Kočevarji, krošnjarji s suho robo), sol so prenašali na konjih in jo prodajali včasih za denar, navadno pa v zameno za dobro žito. Nakupovali so jo v Trstu, Kopru ali na trgu v Cerknici, jo nato tovorili čez Bloke ter jo prodajali po Dolenjskem, včasih pa so jo tovorili celo na Štajersko. V Laščah je

bila stalna tovarniška postojanka v gostilni pri Drakslerici, kjer so se še v Levstikovih mladih letih zbirali nekdanji tovarniki, tedaj že sivolasi možje in pesnik jih je slišal govoriti o starih časih, kako so nosili sol iz obmorskih mest in tovorili vino. Močilar, » star siv mož « iz Močil, zaselka med Retjami in Podpoljanami, čigar pripoved služi kot okvir Levstikovi povesti, je bil verjetno eden izmed teh nekdanjih tovarnikov ali pa je vsaj zajemal iz tovarniškega izročila, ki je bilo tedaj v Laščah še živo in splošna ljudska last. Od teh svojih rojakov - nekdanjih tovarnikov je Levstik dobil epski motiv o Krpanu in je posredno mogel preučevati in posnemati tudi junakovo izražanje, značaj in miselnost. Po drugi razlagi je Krpan tovoril angleško sol ali soliter, ki se je uporabljal za izdelavo razstreliva, v kar pa etnolog Bojan Baskar dvomi in bolj verjame, da so soliter uporabljali kot konzervans. Ali se še spomnimo kako je napisana povest? He he he smo se nasmejali. Nekoč je živel Martin Krpan, močan in samosvoj človek. Ukvarjal se je s tihotapljenjem angleške soli, zaradi česar ga je oblast preganjala. Nekega zimskega dne, ko je Krpan tovoril sol na svoji kobilici, mu je prišel naproti voz na katerem je bil sam cesar, ki pa ga Krpan ni prepoznal. Ker se je voz hitro bližal, je Krpan dvignil kobilico in jo brez težav prestavil, da je ne bi povozili. Cesarja je Krpanova moč presenetila, zato ga je ogovoril, nato pa se odpravil naprej. Leto dni po tem dogodku je po Dunaju začel razsajati strašen velikan Brdavs. Vabil je vse junake v boj, a ga nihče ni uspel premagati, ubil je vsakega premaganca, med njimi tudi cesarjevega sina. Takrat se je cesar spomnil na Krpana in ga dal poklicati. Ta se je odzval in prišel na Dunaj, kjer je s svojo močjo osramotil cesarjevo orožarno in konjušnico, saj se mu je vsako orožje, ki ga je prijel, zdrobilo v rokah. Za boj z Brdavsom je posekal najlepšo lipo na dvornem vrtu in se s tem zameril cesarici - a si nazadnje le priskrbel orožje in dal priversti z Vrha svojo kobilico, s katero sta šla nato v boj. Martin Krpan je Brdavsu z lahkoto odsekal glavo. Za nagrado je dobil dovoljenje za tovorjenje angleške soli in vrečko zlatnikov ter se zadovoljno odpravil domov. No in še za konec nam je pojasnila, da se zgodba v rokopisu že v prvem poglavju, to je do Krpanovega odhoda z Dunaja, razlikuje od tiste v Slovenskem glasniku v tem, da so v rokopisu bolj poudarjene slabe lastnosti cesarice, v objavljeni verziji pa slabosti ministra Gregorja. V drugem poglavju se s Krpanovo vrnitvijo domov njegove težave šele začnejo. Cesarica, jezna na Krpana, prepriča cesarja, da pošlje za njim lovca Andreja Kočevarja. Z izbiro imena Kočevar naj bi Levstik namigoval na kočevske Nemce, ni pa izključeno, da si je s tem privoščil tudi svojega pisateljskega konkurenta Ferda Kočevarja, ki je isto leto v Novicah objavljala povest o slovenskem junaku Mlinarjevem Janezu. Kočevar z uspevalnim napitkom, ki mu ga priskrbi njegova ljubica, cesaričina kuharica Ančika Koren, Krpana ujame, ga pripelje nazaj na dvor in zapre v ječo, čez tri dni pa naj bi ga doletela smrtna kazen. Že pred tem pa je Krpan pri pritlikavem mravljinčjem cesarju Jekovcu v zameno za cesarjeve zlatnike, ki jih je dobil za nagrado, dobil čudežna pripomočka klobko niti in pilico; tako se reši, zveže stražo, obračuna z Andrejem in Ančiko ter svobodno odide domov. Spoznali smo toplino in domačnost pri Šobčevih, ki je vedno doma. Nato smo odšli po romantični krajši pešpoti skozi gozd, ki nas je popeljala do gradu Raven. Ogledali smo si Ravenski grad, ki je bil v zgodovini prvič izpričan leta 1313. V njem je živel Franc Hohenwart, ki je leta 1832 napisal prvi opis Postojnske jame. Po njem se imenuje jamski hrošček drobnovratnik. V grajskem hlevu in na pašnikih so nas pozdravili žrebci Lipicanci, katerih dober glas je segal vse do samega avstrijskega cesarja Karla IV. Prisluhnili smo zgodbam o čudaški grofici Isabeli, ki še danes buri duhove domačinov. Za marsikaterega od nas je bila zanimiva razlaga, da na Pivškem domujejo lipicanci. Malo od gradu naprej smo se zazrli v čudovit, okoli 200 let star drevored, ki povezuje še preostali del ravnega posestva s 39 hektarji urejenih pašnih površin. Tam po zelenih pašnikih že šest let razposajeno dirja 39 mladih žrebičkov. Kobilarne Lipica je namreč novembra 2001 ponovno pridobila lastništvo nekdanjih grajskih hlevov in vzrejališče spravila nared do leta 2003. Vrednost investicije je znašala 175.000 evrov, do danes pa so v posestvo vložili še približno 700.000 evrov. Uredili bodo še dopolnilne bokse v hlevu, izdelali lonžirni krog in obnovili senico. Na posestvo iz Kobilarne Lipica vsako leto v mesecu februarju pripeljejo enoletne žrebičke. Mladi lipicanci na Ravnah ostanejo do četrtega leta starosti, nato pa so dovolj zreli za trening dresurnega jahanja v matični kobilarni, kjer žrebički tvorijo del celotne plemenske črede 400 - ih lipincev. '' Princip takšne vzreje in oskrbe mladih konj na dislociranem posestvu sodi v tako imenovane rejske cilje in standarde. Način tovrstne vzreje mladim žrebcom omogoča lažje in svobodnejše, zgodnje odraščanje v čredi sebi enakih, lažje privajanje na delo s človekom ter boljše pogoje socializacije mladih konj. Podoben način z dislociranimi posestvi za vzrejo mladih žrebcev imajo tudi druge tradicionalne evropske kobilarne kot je Szilvasvarad na Madžarskem, Piber v Avstriji in Topolcianky na Slovaškem. No in lepih pripovedk je enkrat konec in že smo se poslovili od prijaznih domačinov in pot nadaljevali do Gostilne in Pizzerie Herman v Pivki, kjer so nas postregli z okusnim kosilom. Sledil je vrhunec današnjega dne in sicer ogled Parka vojaške zgodovine, ki ga že od nekdaj zaznamujejo vojaštvo in utrjeni obrambni sistemi. V spremstvu vodiča smo si ogledali bojna vozila, ki so praviloma okrepljena in oborožena ter namenjena izvrševanju bojnih nalog. V glavnem smo videli tanke, oklepne avtomobile, oklepne transporterje, samohodke ter posebna amfibijska vozila in zračno - desantna bojna vozila. Prva oklepna vozila so veličastno vstopila na prizorišče v prvih mesecih tako imenovane » velike

vojne « med leti 1914 - 1918 in še preden so se srečale s kruto realnostjo tedanjih bojišč, so nakazale svoj hiter vzpon. Med prvo svetovno vojno se pojavi tudi značilen predstavnik oklepnih vozil - tank, ki v sebi združuje tri elemente - ognjeno moč, mobilnost in zaščito. Že v drugi svetovni vojni je bilo tako narejeno kot uničeno na deset tisoče tankov in oklepnih vozil, tankovski spopadi pa so bili tudi na slovenskem ozemlju. Tanki in oklepna vozila so bili nato v Sloveniji kot oborožitev JLA, v oborožitvi pa so ostali tudi v Slovenski vojski. Po svoji » upokojitvi « si tanki Slovenske vojske vsekakor zaslužijo častno mesto v muzejski zbirki. Za ženski del populacije navedena razlaga ni bila tako zanimiva medtem ko so moški burno poslušali in prisluhnili razlagi. Artilerija je kot » kraljica bojišča « znana že od začetkov vojskovanja in predstavlja vse orožje, ki je močnejše od ročnega orožja in ga ponavadi upravlja več ljudi. Prva artilerija so bili katapultni in podobne naprave, o » pravi « artileriji pa govorimo ob pojavu smodnika in prvih topov. V Sloveniji je bila artilerija najbolj množično uporabljena na soški fronti, pa tudi med drugo svetovno vojno. V zbirki smo videli, da trenutno hranijo v glavnem orožja, ki so ostala pri nas po nemškem porazu. To so bila nemška havbica 105 mm 1eFH 18, francoski protitankovski top 47 mm Schneider M1937, francosko nemški protitankovski top 75 mm M 97 / 38 ter nemška protiletalska topa 20 mm Flak 30 in 38 ter gorski top 76 mm M48B1, ki je nastal takoj po drugi svetovni vojni. Obdobje druge svetovne vojne v tankovskem delu predstavljata izjemno pomembna tanka ameriški M3A3 Stuart in sovjetski T - 34 - 85. Prvi, M3A3 Stuart predstavlja 1. tankovsko brigado Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije (NOV) - prvo večjo mehanizirano enoto Titove partizanske vojske. Drugi, tank T 34 - 85, predstavlja 2. tankovsko brigado NOVJ. Oba eksponata sta izjemno pomembna za spomin na številne slovenske fante, ki so kot prostovoljci iz zavezniškega ujetništva (severna Afrika, Sovjetska zveza) prestopili v obe brigadi in prispevali k zlomu fašizma na tleh bivše Jugoslavije. Po drugi svetovni vojni je bivša Jugoslavija krenila na novo pot politične ureditve, kar je v veliki meri vplivalo na razvoj oboroženih sil. Za prvo začetno obdobje je značilno veliko naslanjanje na Sovjetsko vojsko. Po začetnem povojnem obdobju je leta 1948 prišlo do znamenite resolucije Infobiroja, ki je Jugoslavijo nekako izločila iz skupine pravovernih komunističnih držav, kar je imelo za posledice otopitev odnosov z zahodnimi državami, ki so Jugoslaviji v začetku 50 - tih let prejšnjega stoletja namenile izdatno vojaško in gospodarsko pomoč. V ta sklop sodi ameriška oklepna tehnika, v katero sodijo tanki: M4A3 Sherman, M47 Patton, lovec na tanke samohodni top M36 Jackson in oklepna vozila M3A1 Scout car ter M8 Greyhound. Ko pa je proti koncu 50 - tih let prejšnjega stoletja spet prišlo do otoplitve političnih odnosov s Sovjetsko zvezo, je to zelo hitro pomenilo ponovno uvajanje sovjetske tehnike v oborožene sile. V ta sklop sodi sovjetska oklepna tehnika, ki se lahko razdeli na bojne tanke (T - 55 in T - 72), lahke tanke (PT - 76B), oklepna vozila (BTR - 50), izvidniška vozila (BRDM - 2), samohodno topništvo (122 mm 2S1 gvozdika) ter vozil zračne obrambe (LSRS Strela - 1). Najštevilčnejši predstavnik je tank T - 55 v različnih izvedenkah, kot glavni bojni tank, tank mostonosce MT - 55A in JVBT - 55A, ter njegov sorodnik samohodni protiletalski top ZSU - 57 - 2S - 68. Vsekakor sovjetska vozila predstavljajo glavnino zbirke. Posebna pozornost naših je bila uprta v zbirko namenjeno oklepni tehniki jugoslovanske izdelave, saj so v projektiranju in izdelavi le - te sodelovala številna slovenska podjetja, zato ta del predstavlja domačo tehnično dediščino. V tem delu smo videli predstavljene bojne tanke M - 84 in bojno vozilo pehote BVP - M - 80A. Lahka oklepna vozila BOV v vseh izvedenkah pa so še posebej izpostavljena, saj so bila v celoti izdelana v Sloveniji. Po letu 1991 je Slovenska vojska v oborožitev sprejela večino tehnike, ki jo je že prej uporabljala JLA. Tu velja omeniti modernizirana bojna tanka M - 84 in M - 55S, s katerimi so slovenski strokovnjaki s svojim znanjem in veščinami izboljšali zmoglosti in podaljšali življenjsko dobo. Po tem smo se odpravili do podmornice. Tisti, ki so želeli so si jo ogledali tudi znotraj. Po parih stopničkah navzgor in potem spust v podmornico. Grozno - utesnjen prostor za osem oseb. Vsakdo je spoznal, da tu notri nebi ostal dolgo. Podmornica P - 913 je bila del projekta gradnje podmornic razreda Una, namenjenih tedanji floti jugoslovanske vojne mornarice. V 80 - ih letih so namreč prišli do zaključka, da večje podmornice niso primerne za izvajanje vrste nalog obenem pa se je iskal bolj ekonomičen pristop za širjenje podmorniške flote. Skupno je bilo tako dokončanih šest podmornic, ki so dobile imena po rekah iz vsake izmed socialističnih republik v Jugoslaviji. Temeljna naloga teh žepnih oziroma diverzantskih podmornic je bil predvsem prevoz in podpora bojnim potapljačem (diverzantom). Podmornice so lahko sprejele do šest polno opremljenih diverzantov, hkrati pa je bilo treba v lahki trup podmornice vkrcati še 4 podvodna vozila, diverzantske mine in vso ostalo opremo. V primeru izvajanja minskih nalog je vsaka podmornica namesto podvodnih vozil nosila 4 mine. Posadka na podmornicah se je tako gibala med 4 in 10 člani, odvisno od samega namena naloge. Akumulatorske baterije so omogočale doseg okoli 250 milj (463 km) ob povprečni hitrosti 3 vozlov (5,5 km/h). Najvišja podvodna hitrost teh podmornic je bila 8,2 vozla, delavna globina potopa pa je dosegala 120 metrov. P - 913 Zeta vsekakor predstavlja izjemen primer tehnične dediščine, ki priča o zmogljivosti človeka, da deluje v izjemno zahtevnih okoljih, kar podvodne globine nedvomno so. S tem pa gre tudi za del njihove tehnične zgodovine, saj podmornica v Parku vojaške zgodovine omogoča, da smo lahko

spoznali tako izjemen prispevek slovenskega znanja in industrijskega potenciala pri nastanku in gradnji podmornic kot tudi življenjske poti številnih slovenskih podmorničarjev, ki so služili v avstro - ogrski, italijanski in obeh jugoslovanskih mornaricah. Veliko slovenskih podmorničarjev je doseglo tudi najvišje čine, Slovenci pa so bili med poveljniki podmornic v jugoslovanski vojni mornarici celo nadpovprečno zastopani. Po končanem ogledu je sledila še pot nazaj proti domu.

Namen enodnevnega izleta je bil v prvi vrsti aktivno preživljanje prostega časa, ki je povezano z zabavo, navezovanjem novih poznanstev in spoznavanjem lepote in zanimivosti v različnih krajih naše države - z namenom razbremenitve družine, pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah, druženje, krepitev povezovanja med starostnimi generacijami in sprejemanje drugačnosti, s tem pa želimo invalidnim osebam pomagati pri vključevanju v normalno življenjsko okolje, naučiti jih samostojnega in neodvisnega življenja ter osamosvajanja od staršev, po drugi strani pa pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah.

Pripravila sekretarka:
Vanda Hrovatin

predsednik
Jernej Kocjančič

Društvo SONČEK ZGORNJE GORENJSKE je vpisan v register društev, ki ga vodi Upravna enota Jesenice / zaporedna številka: 168 / matična številka: 1173162 / šifra dejavnosti: 94.991 / davčna številka : 52760545 / e-pošta: soncek@telesat.si naslov: Cesta maršala Tita 65 **Jesenice 4271** / telefon : **051 604 - 789** / TR.R:03186-1000368041 / Odločba MDDSZ o vpisu v register invalidskih organizacij številka : IO - 017 / 01